

129 614

QVÆSTIO MEDICA

CARDINALITIIS DISPUTATIONIBVS

MANE DISCVTIENDA

IN SCHOLIS MEDICORVM,

Die Iovis 1. Martij.

M. FRANCISCO LE VIGNON, Doctore Medico
& Scholarum Censore, Præfide.

Virum extremis Morbis sola Dieta?

I.

EXORTEM culpæ Medicum omnis tulit ætas, & feret. Qui Medici nomen querit, non annos, aut stolidæ plebeculæ vocem expectet, sed scientiam, & opus stabili jungat commercio. Is nullatenus peccat, & implet omnes officij sui partes, qui licet aliquando non sanet, facit tamen appositè ad sanandum. Illi delinquant graviter, qui revocare Medicinam ad scientiam, & scientiam vicissim ad Medicinam nesciunt, aut negligunt. Errat qui levioribus etiam præfidiis ignoti morbi suscipit curam; minimè, qui vitæ conservandæ gratiâ, extremis morbis, extrema (ut lex est) adhibet remedia; sed cum delectu: Neque enim unum uni, nec omni: cum nec unus homo, nec idem status. Verus is Medicus qui morbos omnes cognoscit ad unguem; nam præsentēs summovet, præcavet inmiatentes, & futuros, nec non illorum exitus prospicit. Sed cum nullius rei certa possit haberi cognitio, cujus causâ & origo ignoratur: necesse est illum, tam generales, quam particulares morborum causas intelligere: quibus neglectis, neque morbi natura innotescet, neque ejus recta curatio poterit institui. Cujusvis autem morbi tanta est magnitudo, quantum à naturali statu recedit: hinc morbi parvi, magni, qui tales aut per se, vel quia viribus sunt superiores. Sed tribus metienda morbi magnitudo, ex propriâ essentiâ, partis affectu præstantiâ, & facultate corpus gubernante: sic ratione cacœthiæ, morbus toto genere calamitosus: sic aliquando tam vehementer ingravescit, ut plenus fiat periculi: sic viribus non nunquam humorum copiâ obrutis redditur acutissimus: sic denique affectus cordis, hepatis, cerebri, magni partis

affectu dignitate. Vno verbo morbus ille magnus existit qui saevus & gravibus symptomatis agrum exercet, aut quovis alio modo vires non solum Naturae, sed & vulgaris artis superat.

I I.

VETERES Aesculapium pinxere barbatum, ut in Medico multarum rerum usum & experientiam requiri notarent. Nihil enim est Medicinae scire praecepta, nisi ad usum revocare possis: nihil legisse juvat, nisi mente conceperis: nihil concepisse, nisi tempore sciveris ulcupare. Per varios usus artem experientia fecit, ex ipsa proficiscuntur omnis artis & scientiae principia; ratio magni sane momenti in arte medica, sed experientia natus est prudentia. Non post rationem inventa Medicina, sed post inventam Medicinam ratio quaesita. Ars & ratio sine assiduitate medendi haud multum juvant: Medicos volo, non qui de arte disserere tantum possint, sed qui in ejus usu se exercuerint; non qui plus legit, aut uberius disserit, Medicus debet censer: sed qui pluribus aegris adfuit, & praefuit. Vix experientia videtur differre ab arte, & saepe videmus expertos magis id quod intendunt consequi, quam illos qui rationem absque experientia adhibent. Operibus ergo sit potens Medicus, non verbis: multum legat, non multa, & ita se exerceat, ut si non profit, saltem non noceat, nihil agat sine consilio. Qui suo Marte omnia gerit, superbus magis quam sapiens est. Quod tu non nosti, fortasse novit ocellus. Vis consilij expertus mole ruit sua; quae caute atque consultè geruntur, satis prosperè eveniunt, quae impedita sunt, expediuntur consilio: Si quid ergo te moretur, consulito: ubi consulueris, maturè factò est opus. Scias tamen praecepti consilium neque revocari, neque in integrum posse restitui. Vt non erres, aberrare te posse credideris: nec adeo tuae sententiae sis tenax, ut sequi nolis meliorem.

I I I.

IS tantum rectè curaturus est, quem morbi causa non fefellerit, eà cognità, facile est convenientia reperire remedia, quae morbo debent accommodari, & datà occasione, atque opportuno tempore exhiberi. Qui novit morbum, jam penè profligavit: de causà morbi genus remedij depromit Medicus: sed sedulo observanda morborum tempora, quibus spectis, salutaria solent fieri pestifera. Verùm quàm dura est eorum conditio qui in dandis consiliis & in gerendis rebus versantur: cum eorum fides ex eventu soleat aestimari praesertim in Medicinà, ubi perpetuum est quod fieri debet, non tamen perpetuum quod sequi expediret. Medentis officio ritè defungitur qui ad omnes morbos parata habet auxilia; ita tamen ut remedium, quaecumque sit, respondeat morbo: ut sicuti mitiores morbos mitibus profligamus praesidiis, mediocribus mediocres, ita extremis morbis (quales vocat divinus Senex *μεγιστα νοσηματα*) extrema adhibeantur remedia. Quaecumque in adversarium debellandum diriguntur, vi polleant oportet superante hostile robur; nec à levibus tunc incipiendum auxiliis, id liceat in morbis in quibus non adest periculum: at ubi mortis proxima impendit metus, à ratione alienum est à minoribus inchoare. Non potest ve-

hementi malo nisi aequè vehemens auxilium succurrere, nusquam graviora mala cedunt parum agentibus; par est in valdè acutis eadem die si materia turgent medicari, cessare in talibus, malum. Sic Medicus in levibus vitiis tentare debet non multum ex quotidianâ consuetudine inflectere, & cibis, potionibus, exercitationibus ordinem ponere, ac valetudinem mutatâ vitæ dispositione firmare: proximum est ut modus proficiat, si modus vel ordo non proficit, subducit adhuc aliqua & circumcidit, si nec adhuc quidem respondet, interdicit cibis, & abstinentiâ corpus exonerat: Si frustra molliora cesserunt, ferit venam, membrisque si adhaerentia nocent & morbum diffundunt, adhibet manus; nec ulla videtur dura curatio, cujus salutaris speratur effectus.

I V.

DIÆTA apud Medicos bifariam sumitur, pro ratione victûs qui in cibo & potu suscipitur: generalius pro debitâ administratione rerum non naturalium in quantitate, qualitate & utendi modo: tenuis est, plena, vel media. Quosdam agros si à cibo abstinere iusseris, restitues sanitati: in aliis frustra abstinentiam interponas, nisi & aliundè advoces opem, manumque ac potentissimis medicamentis pugnes. Aliquem vox repenti deficit, aut prehendit apoplexia, paralyxis, convulsio, angina, cruenta vomitus, tempus perit, in morâ periculum, si rem geras levioribus armis. Quid in his præstare potest Diæta sola? quid adferre emolumenti? Statim & prout quisque affectus postulat vacuandum, educendus sanguis ad animi usque deliquium, adhibenda vincula, cruentæ cucurbitulæ, ferrum candens, propere alvus movenda, ciendus si par est vomitus, validis denique agendum purgantibus: Num ille carnifex qui in his malis solâ utitur Diætâ? Vt superstes sit æger, nihil non movendum, nulli parcendum remedio, cum Natura ratione humanâ prudentior in morituro sæpè firmis adjuta præstidii inexpectatos præstet eventus. In morbis extremis qui ferè magis onere quàm virium infirmitate nocent, breve datur spatium, intrâ quod nisi tollantur, tollunt ipsi laborantes, quibus alia salutis ratio non est, & quæ unica videtur, eaque dubia, necessarium adversus pericula ire. Satiùs anceps remedium experiri quàm nullum: præstantius aliquid etiam dubio cum periculo aggreddi, quàm certâ perniciæ cessare. In ultimo vitæ statu non rarò fuit redita salus: sic nautæ factò naufragio collisâ navi solâ tabulâ reperente salutem.

V.

QVI legit Hippocratem aut cæcuse est, vel fateri debet *tegenetiar* vocabulum triplex Medicum auxilium involvere, ad Chirurgiam & Pharmaciam peculiariter pertinere, & de solo victu nusquam venisse intelligendum. Benè ergo divinus Senex extremis morbis extrema imperat remedia, & in hâc aphoristicâ sententiâ per *tegenetiar*, non modò rationem victûs intelligit, sed & pharmaca præfertim & Chirurgiam: per extremos morbos, maximos quibus alij nulli sunt acutiores, quos si non sanent medicamenta, sanat ferrum; si non ferrum, ignis; & cum morbus recessus sit à Naturâ,

curatio reditus ad Naturam : si in extremis morbis recessus à medio ad alterutrum extremum , extremus sit : eorum sanè curatio debet esse extrema. Sic in extremis morbis copiosa venæ sectio , potentissimum catharticum , in gangranâ ultio , amputatio. Lenta quidem , levisque curatio esset optanda , sed eâ invalescit & exasperatur vehementior morbus. Qui longo tempore contractus fuerit debellandus lentè , qui brevi breviter : ut creationis , sic curationis paria sint quodam modo temporum momenta. Sed ne quod fiat peccatum , æstimandæ vires , nullam quippè vacationem prostratæ ferunt ; tum de remedij genere videndum ; non semper eò convenientius quò simplicius. Cave nova damnes præsidia priscis persæpè potiora. Hæc ætas longè perspicacior multa invenit quæ antiquis erant incognita. Longo tempore quaesita sæpè reperiuntur fortuito : sic purgantium medicamentorum & alexipharmacorum vis cognita : sic stibium meritò inter purgantia , non deleteria , sed salutaria reponitur. Quid tu deleterium judicas ? Non errat qui receptam ab omnibus servat legem. Nihil habet veneni novitas ; plura metalla (quæ Natura cum abdidit , non suppressit ut noxia , sed ut rariora , & majoris virtutis) admota & intus suscepta nostris visceribus nullatenus sunt inimica : Stribium maximè in pluribus morbis Regium & celebre remedium , tuta anchora quæ è faucibus Orci ægros sæpius revocat. Mercurius certum reis impuræ Veneris præsidium ; quicquid ore viperino effusiant aut rancient adulteri illi Dogmatici & personati atque ementiti Patricij , qui medicamenta cum delectu agere contendunt , & ex solis plantis eligunt purgantia ; licèt in multis vis deleteria major sit quàm in ipso Hydrargyro , Stribio , quod congregatâ Senatûs Consulto Facultate Parisiensi , Doctorum nonaginta duorum calculo , astantibus integerrimis Senatoribus , uno duntaxat repugnante , probatum fuit , inter purgantia numeratum , atque solemnî Supremæ Curia Decreto 10. Aprilis 1666. lato , confirmatum. Sed remediorum modum & opportunitatem scire & captare ignaris & inexpertis ignotum : proprium viris doctis , atque expertis arcantum. In omnibus tamen necquidquam faciendum invitâ Naturâ : Hanc omni tempore advoca in consilium , cujus nutu ac imperio non sola Diætæ , sed extrema extremis debentur remedia.

Non ergo extremis Morbis sola Diætæ.

Afferebat Parisiis HENRICVS MAHIEV,
Parisinus, A. R. S. H. M. DC. LXVIII.

PARISIIS,
Ex Typographia FRANCISCI MUGUET, Regis ac Illust.
Archiepiscopi Parisiensis Typographi.